

Anonymiserad version

Översättning

C-613/20 – 1

Mål C-613/20

Begäran om förhandsavgörande

Datum för ingivande:

18 november 2020

Domstol som begär förhandsavgörande:

Landesgericht Salzburg (Österrike)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

10 november 2020

Klagande:

CS

Motpart:

Eurowings GmbH

BESLUT

Landesgericht Salzburg har i egenskap av domstol i andra instans [utelämnas], i målet mellan klaganden, CS, [utelämnas], och motparten, Eurowings GmbH [nedan kallat Eurowings], Düsseldorf, [utelämnas], angående 250 euro, jämte ränta, inom ramen för CS:s överklagande av Bezirksgericht Salzburgs dom av den 3 juli 2020, beslutat följande:

I. Följande frågor hänskjuts i enlighet med [artikel] 267 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF), till Europeiska unionens domstol för förhandsavgörande:

1. Kan en strejk som genomförs av de anställda i ett lufttrafikföretag, som inletts av en fackförening för att göra gällande lönefordringar och/eller sociala förmåner, utgöra en "extraordinär omständighet" i den mening som avses i artikel 5.3 i förordning (EG) nr 261/2004?

2. Gäller detta åtminstone

a) när dotterbolagets anställda ansluter sig till den strejk som inletts i moderbolaget (Lufthansa AG), för att stödja fackligt understödda fordringar som kabinpersonalen har på moderbolaget, och

b) särskilt när strejken i dotterbolaget, efter att en överenskommelse slutits med moderbolaget, blir "självständig" genom att fackföreningen, utan uppenbara skäl, fortsätter strejken och till och med utvidgar denna, varvid kabinpersonalen i dotterbolaget ansluter sig till densamma?

3. Är det, för att fastställa att det föreligger en extraordinär omständighet för det lufttrafikföretag som utför flygningen, tillräckligt [*orig. s. 2*] att detta påstår att fackförbundet utan skäl fortsätter och till och med utvidgar strejken, trots att moderbolaget tillmötesgått fackförbundets fordringar, och vem har bevisbördan när de närmare omständigheterna i detta avseende är otydliga?

4. Kan en strejk, som den 18 oktober 2019 tillkännagavs för den 20 oktober 2019 mellan kl. 5:00 och kl. 11:00 i motpartens dotterbolag, och som kl. 5:30 den 20 oktober 2019 spontant utvidgades till att pågå till kl. 24:00, anses utgöra en omständighet som ligger utanför lufttrafikföretagets faktiska kontroll?

5. Utgör det rimliga åtgärder att upprätta en alternativ tidtabell och att ersätta flygningar, som blivit inställda på grund av det saknas kabinpersonal, med flygningar som genomförs genom så kallad wet-lease – varvid särskild hänsyn har tagits till destinationsorter som innebär flygning över vatten, och till åtskillnaden mellan inhemska och europeiska flygningar –, när man dessutom beaktar att det den dagen endast var 158 av sammanlagt 712 planerade flygningar som fick ställas in?

6. Vilka beviskrav ställs på det lufttrafikföretag som utför flygningen och som påstår sig ha vidtagit alla, i såväl tekniskt som ekonomiskt hänseende, rimliga åtgärder?

II. Målet om CS överklagande vilandeförklaras till dess att Europeiska unionens domstol meddelar ett förhandsavgörande.

Skäl:

1. Bakgrund:

CS bokade hos Eurowings, den 20 oktober 2019 en flygning (EH 8143) från Salzburg till Berlin (Tegel). Avgångstiden i Salzburg var planerad till kl. 21:05. Ankomsttiden i Berlin var planerad till kl. 22:15. Avståndet mellan de båda destinationerna är mindre än 1 500 km. CS kunde inte gå ombord på den planerade flygningen, eftersom den skulle ställas in på grund av en (obestridd) strejk av kabinpersonalen hos motparten.

Strejken organiserades av fackföreningen UFO (en oberoende organisation för flygplansbesättning). Strejken var resultatet av kollektiva förhandlingar med motpartens moderbolag (Lufthansa AG) [orig. s. 3]. För att driva på förhandlingarna och öka trycket på moderbolaget utvidgades strejken den 18 oktober 2019 till att omfatta även anställda vid dotterbolagen (Sunexpress Deutschland, Lufthansa CityLine, Germanwings och Eurowings). Hos motparten påverkades 712 flygningar den 20 oktober 2019. Strejken, som ursprungligen var planerad till förmiddagen (kl. 05:00–11:00) förlängdes med kort varsel samma dag till att pågå fram till midnatt. Förlängningen fick till följd att tidtabellen för flygningarna för den dagen inte kunde hållas. På grund av omorganiseringen av tidtabellen var motparten tvungen att ställa in 158 flygningar, däribland CS:s.

2. Parternas yrkanden och argument:

CS har yrkat kompensation på 250 euro enligt artikel 7.1 b i förordning (EG) nr 261/2004, på grund av att en strejk bland kabinpersonalen hos motparten, vilken denne var ansvarig för, medfört att flygningen ställts in. Strejken utgjorde inte någon extraordinär omständighet i den mening som avses i artikel 5.3 i nämnda förordning (nedan kallad förordning nr 261/2004) utan föll inom motpartens kontroll. Strejken verkade också ha sin grund i omstruktureringsåtgärder vilka motparten vidtagit inom sin organisation, varvid motparten borde ha kunnat förhindra strejken på ett tidigt stadium genom förhandlingar och överenskommelser. Fackliga konflikter omfattas av ett lufttrafikföretags normala verksamhet. Den överenskommelse som senare ingicks visar att motparten hade kunnat lösa tvisten och att strejkerna således berodde på företagets verksamhetsinterna beslut. Strejken omfattades således av motpartens normala verksamhet och låg inte utanför dennes kontroll.

Motparten har bestritt detta och hävdar å sin sida att det var extraordinära omständigheter som låg till grund för att flygningen ställdes in. Strejken tillkännagavs den 14 oktober 2019 enbart mot Lufthansa AG men utvidgades den 18 oktober 2019 till att omfatta även dess dotterbolag, inklusive motparten. Tidsplanen för strejken tillkännagavs först för kl. 05:00–11:00 och utvidgades spontant och utan förvarning av förbundet först den 20 oktober 2019, till att pågå fram till midnatt. Motparten meddelades detta samma dag kl. 05:30, vilket gjorde den beredskapsplan som upprättats för den ursprungliga perioden obsolet. Motparten var under den ifrågavarande dagen, tack vare så kallad wet-lease, enbart nödgad att ställa in 158 av de totalt 712 planerade flygningarna och vidtog alla till förfogande stående medel för att med tidsplaneringen bringa så lite skada som möjligt för samtliga passagerare. Lufthansa AG gav med sig [orig. s. 4] den 18 oktober 2019 och tillkännagav en löneökning på 2 procent. Varningsstrejken hos Lufthansa upphävdes medan strejken hos motparten fortsatte, trots att den saknade grund. Strejken omfattades således inte av ett lufttrafikföretags normala verksamhet och kunde heller inte kontrolleras av motparten, särskilt inte som strejken och förlängningen av strejkens varaktighet utgjorde en extraordinär omständighet som var oundviklig för motparten.

3. Tidigare förfarande:

Domstolen i första instans ogillade talan. Denna domstol fann, i rättsligt hänseende och mot bakgrund av de framförda omständigheterna, att den strejk som medförde inställda flygningar, skulle anses utgöra en sådan extraordinär omständighet, i den mening som avses i artikel 5.3 i förordning nr 261/2004, som motparten inte hade kunnat kontrollera. Trots att Lufthansas tillmötesgående upprätthölls strejken och utvidgades dessutom. Motparten kunde inte heller, i egenskap av dotterbolag till Lufthansa AG, sluta något bindande avtal för moderbolagets räkning. Motparten upprättade, trots den kortfristigt kungjorda utvidgningen av strejken, en beredskapsplan. Den kortsiktigt kungjorda förlängningen av tidsplanen efter det att strejken inletts, hade inte kunnat kontrolleras av motparten. 712 flygningar berördes av strejken den dagen men motparten kunde ändå begränsa antalet inställda flygningar till 158 och därmed till det oundvikliga.

CS överklagade denna dom och gjorde gällande att domstolen i första instans hade gjort en felaktig rättslig bedömning. CS har i sitt överklagande yrkat att talan ska bifallas i sin helhet.

[Utelämnas]

Landesgericht Salzburg (Regionala domstolen i Salzburg) har numera att i egenskap av överinstans pröva överklagandet. [Utelämnas]

Vid Landesgericht Salzburg (regionala domstolen i Salzburg) har därutöver, i egenskap av överinstans, att pröva ytterligare 4 mål i vilka klagandena mot bakgrund av samma omständigheter gör gällande rätt till kompensation. I dessa fall bifölls emellertid talan i första instans. Eurowings GmbH, motparten i de målen, yrkade i respektive överklagande, jämte en begäran om att talan i första instans skulle ändras och därmed ogillas, i andra hand att två tolkningsfrågor skulle hänskjutas till Europeiska unionens domstol avseende frågan huruvida strejken skulle kunna utgöra en extraordinär omständighet. **[Orig. s. 5]**

Rättslig bedömning:

4. Rättslig grund:

Enligt artikel 5.3 i förordning nr 261/2004 undantas det lufttrafikföretag som utför flygningen från skyldigheten att betala kompensation enligt artikel 7, om det kan visa att den inställda flygningen beror på extraordinära omständigheter som inte skulle ha kunnat undvikas även om alla rimliga åtgärder hade vidtagits.

I skäl 14 i förordning nr 261/2004 anges att skyldigheterna för det lufttrafikföretag som utför flygningen ska vara helt eller delvis begränsade i sådana fall där en händelse har orsakats av extraordinära omständigheter som inte kunde ha undvikits även om alla rimliga åtgärder vidtagits. Sådana omständigheter kan

särskilt förekomma i händelse av strejker som påverkar verksamheten för det lufttrafikföretag som utför flygningen.

5. Tolkningsfrågorna:

I mål C-195/17 har Europeiska unionens domstol preciserat att händelser som till sin art eller sitt ursprung faller utanför det berörda lufttrafikföretagets normala verksamhet och som ligger utanför dess faktiska kontroll kan kvalificeras som ”extraordinära omständigheter”, i den mening som avses i artikel 5.3 i förordning nr 261/2004. De omständigheter som nämns i skäl 14 i förordning nr 261/2004 utgör inte ovillkorligt och automatiskt några skäl för undantag från skyldigheten att betala kompensation. Det ska göras en bedömning från fall till fall av huruvida de kumulativa villkoren är uppfyllda, det vill säga att händelserna till sin art eller sitt ursprung faller utanför det berörda lufttrafikföretagets normala verksamhet och som ligger utanför dess faktiska kontroll. Med hänsyn till förordningens syfte, som är att sörja för ett långtgående skydd för passagerarna, ska begreppet extraordinära omständigheter tolkas restriktivt. Vid bedömningen av en strejk ska hänsyn inte tas till huruvida strejken är laglig eller ej enligt den relevanta nationella lagstiftningen så att bedömningen kan ske utan inverkan av de nationella bestämmelserna i arbetsrätten och kollektivavtalen. Omstruktureringar och omorganisering av företag är en del av företagets normala förvaltning. En sådan vild strejk som den som personalen vid det berörda lufttrafikföretaget bedrivit, vilken utlöstes av det överraskande tillkännagivandet av en omstrukturering av företaget, innebär enligt detta avgörande en risk som ingår i det normala utövandet av det berörda lufttrafikföretagets verksamhet. [Orig. s. 6]

Domstolen besvarade tolkningsfrågan i det målet enligt följande: Artikel 5.3 i förordning nr 261/2004, jämförd med skäl 14 i förordning nr 261/2004, ska tolkas så, att den omständigheten att en betydande andel av den flygande personalen spontant är frånvarande (”vild strejk”) – såsom frånvaron i de nationella målen, som har sitt ursprung i det plötsliga tillkännagivandet från det lufttrafikföretag som utför flygningarna att omorganisera företaget, och till följd av en uppmaning som inte kom från de fackliga representanterna utan spontant från arbetstagarna själva, vilka sjukanmält sig – inte omfattas av begreppet ”extraordinära omständigheter”, i den mening som avses i denna bestämmelse.

EU-domstol har emellertid ännu inte prövat en situation som kännetecknas av förhållanden mellan bolagen inom en koncern. Frågan är således huruvida och under hur lång tid det ingår i det berörda lufttrafikföretagets normala verksamhet att dotterbolagets anställda ställer sig bakom en fackförenings strejkvarsel mot moderbolaget för att stödja de fackligt inledda lönefordringarna som moderbolagets kabinpersonal har. Denna fråga uppkommer framför allt när dotterbolagets strejk blir ”självständig” efter att fackföreningen och moderbolaget kommit överens, genom att fackföreningen UFO utan uppenbara skäl upprätthåller strejken och till och med utvidgar den, varvid kabinpersonalen ansluter sig därtill.

Det framgår av punkterna 27 och 28 i domstolens dom i mål C-315/15 att händelser som till sin art eller sitt ursprung faller utanför det berörda lufttrafikföretagets normala verksamhet och som ligger utanför dess faktiska kontroll kan utgöra extraordinära omständigheter, varvid nämnda villkor ska vara kumulativt uppfyllda. Landesgericht Salzburg har av de sammanlagda svar som lämnats på tolkningsfrågorna dragit slutsatsen att den faktiska kontrollen inte endast är av betydelse vad gäller frågan om huruvida konsekvenserna kunde ha undvikits genom lämpliga åtgärder, utan även för avgörandet av huruvida vissa händelser fortfarande ingår i det berörda lufttrafikföretagets normala verksamhet.

Frågan om bevisbördan förefaller i punkterna 27 och 28 i domstolens dom i mål C-315/15 ha besvarats så, att det ankommer på det lufttrafikföretag som utför flygningen att visa att en extraordinär omständighet, oavsett hur denna uppkommit, inte hade kunnat undvikas genom åtgärder anpassade efter den aktuella situationen. Därvid måste det vara fråga om sådana åtgärder som motsvarar de krav som, bland annat i tekniskt och ekonomiskt hänseende, rimligen kunde ställas på det berörda lufttrafikföretaget då dessa extraordinära omständigheter inträffade. För fullständighetens skull återstår emellertid frågan huruvida det [orig. s. 7] i enlighet med de ovannämnda bevisbördereglerne är tillräckligt att motparten framför ett påstående enligt vilket fackföreningen, trots att moderbolaget efterkommit fordringarna, har upprätthållit strejken och slutligen till och med utvidgat den. I detta avseende förefaller det lämpligt att erinra om att klaganden har kritiserat motparten för att inte ha gjort några preciseringar vad gäller strejkens innehåll eller dennes anställdas önskemål.

Enligt den hänskjutande domstolen kan det inte ställas några orimliga beviskrav på lufttrafikföretaget i detta avseende. Den kan inte gå så långt att man måste utesluta alla ens tänkbara skäl, som i abstrakt hänseende kan tillskrivas lufttrafikföretaget, för att upprätthålla strejken från fackföreningens och de varslade arbetstagarnas sida. Om det i samband med de strandade fackliga förhandlingarna finns en grund för strejken, och parterna sedan kommer överens, ska ett upprätthållande och en utvidgning av strejken anses ske utan grund, såvida det inte finns några skäl som kan tillskrivas motparten.

Mot bakgrund av det sätt på vilket moderbolaget och motparten, det vill säga dess dotterbolag, har förvaltat strejken, finns det fog för att anse att det i samband med ett bortfall av 712 flygningar på en dag är naturligt att alla flyglinjer inte längre kan trafikeras och att prioriteringar måste göras. Inom ramen för en sådan omstrukturering förefaller det således vara i princip tillåtet att göra sådana prioriteringar som motparten har gjort med hänvisning till att samtliga passagerare ska påverkas så lite som möjligt. Klaganden har bestritt detta tillvägagångssätt på ett inte särskilt underbyggt sätt, varvid det slutligen och på grund av och den företagna omstruktureringen av tidsplanen endast var 158 flygningar som slutligen fick ställas in.

[Utelämnas]